

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Summa Jurisprudentiae Sacrae Universae, Seu Jus
Canonicum, Secundùm quinque Decretalium Gregorii
Papae IX. Titulos explicatum**

Pichler, Vitus

Bibliopolarum Augustanorum, 1723

VD18 VD18 12190187-ddd

De Foro privilegiato quorundam Laicorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98739)

duis, coram Summo Pontifice. Trid. S. 24. c. 5. de Ref. Archiepiscopi autem coram Primatibus vel Patriarcha, exceptis tamen iterum Criminalibus & Majoribus causis juxta Trid. lo. cit. At Summus Pontifex, utpote Superiorem in terra non habens, coram nemine conveniri propriè potest, cum sit ipse à Christo constitutus omnium Pastor & Princeps. Jo. 21. Vid. dicta ad tit. de Off. Episcopi. Ord. n. 8. § 9. Dixi 2. coram Episcopo proprio, cui nempe subiecti sunt ratione vel beneficii, vel domicilij, vel delicti, vel contractus, vel rei sitæ.

De Foro Privilegiato quorundam Laicorum.

29. Sciendum 1. Etiam ex Laicis quosdam specialiter gaudere privilegio Fori, ita ut non coram quolibet Judice, in cujus aliis territorio existunt, vel delinquant, vel contrahunt &c. conveniri possint, sed coram aliquo determinato: cujusmodi sunt 1. Principes, & Nobiles immediati, seu qui immediatè subsunt Imperio & Imperatori Romano, quales etiam sunt Civitates Imperiales. 2. Studiosi. 3. Milites. 4. Personæ Miserales.

20. Sc. 2. eorum, qui immediatè subsunt Imperio, competens forum, ubi tam in Civilibus quam Criminalibus conveniri debent, esse vel *Cameram Imperij*, das *Cammer-Gericht* / quæ olim *Spiræ*, nunc autem est *Wetzlaræ*; vel *Consilium Imperiale Aulicum Viennæ*, der *Reichshof-Rath*; vel denique *Judicium Rottvilensæ*, das *Kaiserliche Hof-Gericht zu Rottweil* / cui civitati hoc privilegium concessit *Conradus III. Sueviæ Dux & Romanorum Rex* electus anno 1147. vi cujus Nobiles immediati (non tamen Electores, nec alij specialiter exempti) quoad certas causas specialiter non exceptas, & quoad certum circuitum, nimirum à Superiore *Alsatia* usque in *Bavariam* exclusivè, & ab *Alpibus Grisoniæ*, usque ad urbem *Cölniensem*, *Frankfurtensem*, & *Sylvam Thuringiæ*, se extendentem conveniri & judicari in hoc *Judicio* valent. *Knipschildt de Nobilit. l. 3. c. 23. à n. 709.* quamvis hodie raro admodum in hac urbe soleant institui contra *Immediatos Imperij* *Judicia*. Cum verò hoc privilegium Principibus, & *Immediatis Nobilibus*, grave quandoque acciderit, vi cujus non aliud tribunal nisi *Supremum* habeant, à quo non datur appellatio, ideo ipsis (non verò *Civitatibus Imperialibus*, nisi habeant speciale privilegium) *Imperatoris & Procerum Imperii* consensu concessum est, ut saltem in causis Civilibus alios & inferiores ex se ipsis *Judices* nancisci possent, sub certa ratione à se ipsis eligendos, quos *Austrégas* vocant, Germanicè *Austräg* / à verbo Germanico *austragen*: ut adeò respectu horum Principum & Nobilium *Immediatorum* *Judicium Austrégarum*, vel *Immediatarum*, sit prima quasi *Instantia*, in qua conveniantur. Vid. *Ordinat. Camer. p. 3. tit. 27.*

Juverit hic notare discrimen inter *Nobiles Imperij*: aliqui enim dicuntur *Liberi*, vel *Immediati*, die *Freie Reichs-vom Adel*: die *unmittelbare Reichs-Ditterschafft* / qui nem-

penulli subsunt *Statui Imperij*, sed immediatè ipsi *Imperatori* vel *Imperio Romano*, quales sunt in *Suevia*, *Franconia*, & ad *Rhenum*. Alij autem sunt *Nobiles Mediatj*, vel *Landgraffen*, die *Gemittelte vom Adel: Landgrafen* / qui quidem æquè generis præfulgent *Nobilitate*, alicui tamen *Principi* vel *Statui Imperij* subiecti sunt; quia videlicet possident prædium, pagum, castrum &c. in territorio alicujus *Principis* aut *Statûs Imperij*, cujus propterea *jurisdictioni* parere debent, & sic primum mediatè subsunt Imperio ac *Imperatori*, priusque conveniendi sunt coram tali *Principe* vel *Statu*: quales sunt *Nobiles* in *Austria*, *Bavaria*, *Saxonia*, *Marchionatu Brandenburgico*, *Palatinatu Superiore*, *Hassia* &c. *Knipschildt de Nobilit. l. 1. c. 2.* Cæterum non omnis *Immediatus Nobilis*, vel immediatè subiectus Imperio, simul hoc ipso est *Imperij Status*, seu votum habens & sessionem in *Comitijs Imperialibus*; quamquam vicissim verum sit, omnem *Imperij Statum* hoc ipso immediatè subesse Imperio; sunt enim aliqui, etiam *Comites* (vel *Monasteria* &c.) qui immediatè subsunt Imperio, nec alium agnoscunt Superiorem vel *Judicem* in temporalibus, quam *Cæsarem*, nec tamen *Status Imperij* sunt. Quinam verò sint & non sint, docet *Reincking de Regim. Secul. l. 1. class. 4. c. 21.* & alij *Publicistæ*.

Sc. 3. Ex *Studiosorum* privilegijs, quorum 1180. numerat *Petrus Rebuff. l. 2. de privill. Scholast.* tære præcipuum esse privilegium Fori, quod ijs, qui in aliquo *Studio Generali* vel *Academia* immatriculati litteris addiscendis dant operam, concessit *Fridericus I. Imperator ex Sueviæ Ducibus*, propter rubram barbam *Barbarossæ* vel *Abenobarbus* dictus, anno 1158. in *Auth. Habita quidem. Cod. Ne filius pro Patre*, vi cujus *Scholares* (à fortiori *Professores*, utpote de quibus maximè verificatur ratio concessionis, cum eorum scientiâ totus illuminetur *Mundus*) item *Scholarium*, siquos habent, famuli *Matriculæ* inscripti, *Professorum domestici*, *Notarii*, *Pedelli*, & *Nuntij Academici* &c. non coram alio *Judice* conveniri possunt, quam coram *Domino* vel *Magistro suo* (id est, *Rectore Universitatis*, aut *Senatu Academico*, vel *Scholarum Præside*; extenditur enim hoc privilegium etiam ad *Gymnasia* & *Lycea*. *Pacius in Auth. cit. c. 9. n. 4.*) vel coram ipsis civitatis *Episcopo*, optione *Studiosis* concessa, & potestate alterutrum eligendi, coram quo conveniri malint; quæ tamen optio teste *Besoldo de Juve Academ. c. 6. n. 2.* per consuetudinem sublata est, ita ut tantum coram *Rectore* vel *Senatu Academico* vel *Præside Scholarum* conveniendi sint. De hoc foro *Studiosorum* quæri solet 1. an se extendat etiam ad *Criminalia* & quidem *majora*, ubi agitur de vita & sanguine, seu an *Academiis* competat *Imperium Merum*. 2. An *Studiosus*, qui alibi, & non in loco *studiorum*, deliquit, remitti debeat ad *Academiam*, si vel ista vel *Reus remissionem* petat. 3. An *Cessatores*, seu qui neglectis publicis *Prælectionibus* & exercitiis otio se dedunt, & alia longè, quam bonas artes sectantur,

nar, plus in patinis & poculis quam paginis occupati, gaudeant dicto privilegio. 4. An Studiosus Clericus conveniri possit coram Re-
tore Universitatis, si iste sit Laicus.

Sc. 4. Simile privilegium Militibus concessum reperiri. in l. 6. C. de Jurisd. omn. jud. vi cuius non modo in causis Criminalibus, sed etiam in Civilibus viri Militares conveniendi & pulsandi sunt coram Magistro Militum, seu Iudice Militari, Duce aut Colonello, qui vel per se ipsum, vel per Auditorem, ut vocant, qui debet esse litteratus, causam examinare ac decidere potest, adhibito tamen in causis graviorebus & capitalibus Senatu Militari. Intelligitur de calu, quo miles delinquit in loco militie, & a Iudice alio illius territorij non est præventus citatione. per l. 7. ff. de Judic. Item de calu, quo crimen est militare seu contra leges militares, juxta gl. in l. 6. cit. Verum spectant præsertim hodierna de omni crimine militum cognoscunt Duces eorum. Si verò conveniantur civiliter ratione prædiorum, mercaturæ, tributorum &c. non gaudere dicuntur foro Militari, per l. fin. C. ubi quis de Curiali. Porro per Mites intelliguntur illi, qui præstito Juramento ritè relati sunt in numerum militum, non verò, qui necdum sunt in numeris, licet publicis expensis iter faciant.

Sc. 5. Personas miserabiles dici, quæ vel fortasse injuriæ vel casu divinitus immisso afflictæ commiserationem merentur, quales in specie ac præcipue sunt viduæ & pupilli. l. un. C. quando Imperator. Item diuturno morbo fatigati, debiles, senes decrepiti, leprosi, furiosi, cæci, muti, pauperes, captivi, oppressi, peregrini, ac universim omnes, quos pro personis miserabilibus habet Iudex, cujus arbitrio ex recepta DD. sententia in casibus particularibus relinquatur decidendum. Nec obstat, quod forte pupilli aut viduæ non sit pauper, aut quod pupilli habeat Tutorem, quia indistinctè annumerantur personis miserabilibus in l. cit. Viduis accensetur foemina, habens quidem vitium, sed inutilem, v. g. captivum, exulem &c. ac probabiliter teste Covarruv. etiam Moniales, & earum Monasteria; quin & Monasteria virorum, si sint Ordinis Mendicantium, ad personas miserabiles referri possunt. Dictis personis miserabilibus, quæ sine sua culpa, puta sine luxu, ludo, gula &c. tales sunt, Jus Civile l. un. cit. duplex indulget privilegium tori. 1. ut extra provinciam conveniri & ad tribunal Imperatoris trahi nequeant. 2. ut, si ipsæ convenire velint alias, immediatè & in prima instantia Cæsarem adire possint: quod tamen posterius in Imperio Romano hodie usu receptum non esse ajunt extra casum denegatæ justitiæ; in sua tamen provincia permittitur ipsis immediatè supremum tribunal accedere Principis territorialis omisso inferiori Iudice. Tertium privilegium adiecit Jus Canonicum in c. 15. b. t. vicijus, si fortè spoliatur possessione rei vel juris aliqujus, immediatè ad Iudicem Ecclesiasticum omittis Judicem Sæcularium, quibus alias subiectæ sunt, instantiis provocare possunt.

Dico 1. Laicus coram Iudice Laico per se & regulariter conveniri debet, licet Clericus sit Actor. c. 13. de Judic. c. 5. 10. b. t. cum Actor forum sequatur Rei. c. 8. eod. Excipe 1. si Ecclesia vel Clericus conveniat malefactores suos, vel eos, qui res Ecclesiæ vel Clerici injustè derinent ac notoriè; tunc laicus tanquam Sacriligij, quod est crimen mixti fori, reus etiam coram Iudice Ecclesiastico conveniri posset. per c. 5. § 8. cit. 2. Si Iudex Sæcularis non administrat justitiam, licet debitè requisitus, c. 6. 10. 11. b. t. modò nullus ex Laicis Judicibus suppleat negligentiam, tunc iterum adiri potest Iudex Ecclesiasticus, ut l. 3. si causæ temporali adjectum est Juramentum, & quaeritur, an illud hic & nunc observandum, vel quaeritur de violato Juramento. c. fin. b. t. in 6. § c. 2. de Jurejur. in 6. Camera Imperialis teste Gailio apud Wangnereck ad c. fin. cit. relaxat Juramentum ad effectum agendi, & assessoribus Camera conceditur in p. 2. Ordin. Cam. tit. 24. ut cognoscant, si tunc Juramentum obligatoriū nec ne; quod tamen alias ad Iudicem Ecclesiasticum spectaret. 4. Si causæ temporali admiscetur spiritualis, vel agitur de peccato; de hac enim cognoscere ad Ecclesiasticum pertinet. c. 13. de Judic.

Dico 2. Laici, non specialiter privilegiati, conveniri possunt ac debent coram illo Iudice Laico, cui sunt subiecti vel ratione causæ, vel domicilij, vel delicti, vel contractus, vel rei sitæ &c. Ratio est clara, quia talis, & non alius, respectu ipsorum est competens. Qui autem ex allatis capitibus subiciantur, & forum sortiantur, patebit ex infra dicendis.

Dico 3. De Jure Communi probabilis Academicæ habent merum Imperium, & Jus gladii, seu jurisdictionem in causis Criminalibus etiam majoribus, videlicet Judicium Sanguinis, Blut- & Heridyt. Ita cum gl. in Auth. habitavit. si litem. Bart. Clarus, Mendo, Lymnæus l. 8. c. 9. n. 33. Jur. Publ. & teste Ummio disp. 4. ad Process. Judic. th. 12. n. 66. commune DD. votum ac notissima Germaniæ consuetudo, contra Bald. Cujac. Sichard. Pacium, Lucam de Penna, Richter, & alios, qui in Civilibus, non verò in Criminalibus, Magistratui Academico subiectos esse volunt Studiosos, item ex parte contra Scipionem Gentilem, qui l. 2. de Jurisd. c. 17. multis quidem rationibus probat, Magistratui Academico competere merum Imperium, postea tamen sine lege restringit ad infinitum illius gradum. Prob. 1. & principaliter ex textu Auth. cit. qui sic habet: decernimus, ut nullus de cætero tam audax inveniat, qui aliquam Scholaribus injuriam inferre presumat, nec ob alterius cujuscunque provincie delictum sive debitum aliquod damnum eis inferat - - - Verumtamen si litem quispiam super aliquo negotio movere voluerit &c. Notentur verba delictum & debitum; quorum posterius causas Civiles, prius verò Criminales denotat. Rursus per litem generaliter venire solet causa tam Civilis quam Criminalis, ut l. & per negotium. l. 20. ff. de Accusat. l. 5. C. de Jurisd. omn. Jud. Jam sic: in hac Auth. Magistratui Academico conceditur jurisdictio

in Studiosos quoad delicta & debita simpliciter ac illimitate: ergo data censetur omnis jurisdictionis species, non modò in Civilibus, sed etiam in Criminalibus; quia genus complectitur omnes suas species: ergo etiam merum Imperium, utpote quod est species jurisdictionis, & vocatur *jurisdictio alta*. Confirmatur: privilegium & beneficium Principis latissime est interpretandum. l. 3. ff. de *Constit. Princ.* præsertim in Corpore Juris clausum, quale est istud: ergo non restringendum ad Civilia tantum negotia, sed extendendum ad causas Criminales, etiam majores. Prob. 2. Imperator Frideric. in *Auth. cit.* ademit alijs Judicibus potestatem judicandi Studiosos in causis Civilibus, & pecuniarijs debitis: ergo à fortiori ademit censendus quoque est potestatem in Criminalibus causis, ubi agitur de honore vitæ & sanguine, per l. ult. C. de *Agentib. in rebus*. ubi redditur hæc ratio: *absurdum est enim, ut in ejus salutem vel existimationem valeat quisquam proferre sententiam, cujus de nulla re possit pecuniaria judicare.* Cui nempe non licet, quod minus, nec licebit, quod majus est: sed per dictam *Auth.* alijs Judicibus nihil licet in Studiosos circa causas Civiles: ergo neque circa Criminales, utpote majores. Dixi autem, de *Jure Communi*; posse enim Fundatores Academiarum sibi reservare jus gladij, & merum Imperium Magistratui Academico non concedere, vel concessum limitare, mihi indubitatum est. Sicut in nostra Universitate Ingolstadtiana, cui competit Criminalis Jurisdictio, Serenissimus Bavarix Dux anno 1642. 24. Julii excepit tantum enormia & atrociora crimina, quæ sibi judicanda & punienda reservavit, relicto Academix quoad reliqua suo privilegio.

37 Oppones 1. In concessione generali jurisdictionis non comprehenditur Imperium merum, adeoque istud non censetur datum, nisi specialiter fiat ejus mentio. l. 1. ff. de *offic. ejus*, cui mandata &c. Sed in *Auth. Habita* fit quidem mentio jurisdictionis, non tamen Imperij meri: ergo. 2. Forum privilegiatum non potest extendi ad causas Criminales; quia reatus & crimen omne privilegium adimit. l. 1. C. ubi *Senatores vel Clariss.* 3. Academia non habet territorium, in quo, neque lictores, & alia, per quæ exequantur merum Imperium: ergo non habent merum Imperium. R. ad 1. N. Ma. Illa l. 1. loquitur tantum de Jurisdictione mandata seu delegata, non de Ordinaria, qualis tamen est Jurisdictio Academiæ etiam juxta Adversarios. De Jurisdictione Ordinaria procedit l. 7. §. 2. & l. 8. ff. de *Off. Procons.* ubi eo ipso merum Imperium dicitur ei concessum, cui plenissima Jurisdictio, nempe sine limitatione, est concessa. Ad 2. N. assertum. Ratio & lex adjuncta nihil probant, nisi quoddam neque Clarissima dignitate fulgentes exempti sint, quod minus in loco delicti conveniri possint: adeoque delictum quidem adimit honorem & privilegium delinquenti, non verò Magistratui alius competenti Jurisdictionem in delinquentem. Ad 3. *Transit Ant. N. Conf.* quia merum Imperium potius consistit in potestate

cognoscendi, condemnandi, & jubendi, ut Magistratus alius exequantur sententias, quam in nudo exequendi actu. text. & gl. in l. 8. C. de *Episcopali Audientia*. Deinde Princeps, qui Academiae in territorio sitæ indulget jus gladij, etiam indulgere censetur necessaria ad executionem.

Dico 4. Studiosus alibi delinquens spectato Jure Communi probabilius remitti debet ad Magistratum Academicum, si vel Studiosus vel Magistratus petat. Ita Rebuff. Horat. Luc. Georg. à Widmont, P. Friderich de *For. Comp.* n. 367. Engel h. n. 29. contra Matth. Stephan. de *Jurisdict.* l. 3. p. 2. c. 12. n. 55. & alios. Prob. 1. ex verbis *Auth. cit.* ne Studiosis damnum inferatur ob alterius cujusvis provincie delictum, sed in omni lite & negotio conveniantur eorum Domino vel Magistro suo vel Civitatis Episcopo, quibus hanc Jurisdictionem dedimus. Prob. 2. Milites, si alibi delinquant, remittendi sunt ad forum Militare. l. 9. ff. de *custod. & exhib. Reor.* ubi in notis ait Gothofr. sub lit. A. remittendos esse Milites Reos ad Tribunos suos, uti & Studiosos ad Rectorem Academiæ: ergo etiam Studiosi remitti debent, cum eorum privilegium non debeat esse minus quam Militum. Dixi, *spectato Jure Communi*: quia per consuetudinem, vel specialem Principum & Fundatorum, in quorum territorijs Academiae sunt sitæ voluntatem aliud quandoque obtinet, ut in Bavaria nostra obtinere, ex aliquo decreto ante paucos annos ex Intimo Consilio ad Academiam nostram dato demonstrare contendit uterque D. de Chlingensperg, Filius cum Patre. Oppones 1. Quilibet conveniri potest in loco delicti omni privilegio cessante. l. 1. cum *Auth. qua in provinc. C. ubi de Crim. agi oport.* item non obstat quacunque libertate & exemptione. c. 1. de *privil. in d. c. fin. h. t.* 2. In dicto Decreto Consilii Intimi Bavarici habentur hæc verba: *wie dieses Euer Begehren (de faciendi remissione) denen Rechten zuwider.* R. Ad 1. Illa Jura derogatoria non sunt intelligenda de privilegio fori aliquibus concessio, quod est clausum in Corpore Juris, ut habet communis Legist. & Canonistarum apud laudatum P. Friderich n. 139. exceptis forsan Senatoribus & Clarissimis Viris, de quibus fit mentio in l. 1. C. ubi *Senat. cit.* Ad 2. Etio, quoddam ille, vel illi, qui præfatum Decretum dictarunt, ita senserint, horum tamen sensus nequaquam est declaratio Authentica Juris Communis, quo rite pensato longè probabilius videtur, remissioni locum esse. Principi autem Territoriali & Fundatori non denegamus jus limitandi, si aliter ipsi visum fuerit; cum possit Juri Communi suis Statutis derogare, per ea, quæ tradidi ad tit. de *Constit.* n. 32.

Dico 5. Cessatores & otiosi Scholares non ipso Jure privantur privilegio fori, sed fruuntur, donec ab Academia per sententiam relegentur vel excludantur tanquam indigni. Ratio; quia nullum existat Jus, quod ipsos privet antelententiam. Confirmatur à pari: Clerici & Milites non excludunt privilegij suo toti Ordini concessis (extra casus Jure expressos) nisi

nili prius gradu suo defecti fuerint. c. 10. de Ju-
ris. l. fin. ff. de Re Milit. ergo. Accedit praxis.
Oppones cum Mendo & alijs, oppositum te-
nentibus. In Auth. Habita cit. sermo est expref-
se de ijs, qui causâ Studiorum peregrinantur, &
quorum scientiâ totus illuminatur Mundus: sed ista
verba non verificantur in cessatoribus: ergo
nec privilegium ipsis competet, etiam ante om-
nem sententiam relegationis. &c. arg. c. cum
essente 60. de Appellat. &c. Illis verbis indicatur
quidem gemina causa, propter quam motus est
Imperator ad dandum privilegium toti Ordini
& Communitati Studiosorum, quæ ratio ma-
net vera, licet in particulari aliqui sint desides,
quos in ingenti copia confluentium Studiofo-
rum nunquam defuturos faciliè prævidere pot-
erat Imperator, non tamen eos privilegio, to-
ti Communitati concessò, privare ipso facto
voluit. Id concedo, ad gradus litterarios &
officia publica neutiquam promovendos, sed
omni conatu arcendos esse ejusmodi fictitios
Scholares, patrimoniorum decoctores, & A-
cademiarum probra.

¶ Dico 6. Studiosus Clericus spectato Jure
Communi non potest conveniri coram Recto-
re Universitatis Laico, neque coram toto Ma-
gistratu Academico, etiam Ecclesiasticis per-
mixto, imò licet Rector, vel totus Magistratus
Academicus esse: Ecclesiasticus. Ratio,
quia de Jure Communi Clericorum competens
Judex est Episcopus. can. 45. caus. 11. q. 1. c. 1. h.
c. 7. de Off. Ord. in 6. Neque Auth. Friderici
potuit præjudicare his iuribus, & Clericos subji-
cere Rectori vel Senatui Academico, utpote
proveniens à Laico, cui nulla potestas dispo-
nendi circa Clericos. Dixi tamen, spectato Ju-
re Communi; nam Jure speciali, puta ex privi-
legio Apostolico, vel ex concessione Episcopi
in lamine fundationis (aut etiam postea cum
consensu Capituli) vel ex consuetudine aut po-
tius præscriptione Canonica, vel per viam ami-
cabilis compositionis, &c. conveniri coram
Academici Rectore Clerico, aut coram solis
Ecclesiasticis Academicis membris, potest, &
plerumque etiam solet Studiosus Clericus, ex-
ceptis causis Criminalibus criminaliter intentatis.
Abb. in c. 12. h. t. a n. 27.

§. III.

De Foro certarum Causarum, maxi-
mè Spiritualem & Feudalium: ubi etiam de
Causis Mixti Fori.

¶ Ciendum 1. Causas generaliter dividi in Ec-
clesiasticas, Temporales, & Mixtas. Ec-
clesiastica exigunt Judicem & forum Ecclesia-
sticum, Temporales Laicum, Mixta recipiunt
utrumque. Feudales sequuntur Dominum Dire-
ctivum, sive sit Ecclesiasticus sive Laicus. Ecclesia-
stica causa vel sunt tales intrinsecè & ex natura
sua, vel extrinsecè & improprie, nimirum ra-
tione personæ Ecclesiasticæ in Judicio conven-
tæ ad Forum Ecclesiasticum pertinentis, de
quibus jam egimus in §. præcedente. Priores
sunt versantur circa rem intrinsecè sacram seu spi-
ritualem, quales res sunt gratia sanctificans,
virtutes & dona supernaturalia, aut sacram
Lib. II. R. P. Pichler.

causativè, uti Sacramenta, aut ratione finis su-
pernaturalis, uti Professio Religiosa, votum,
juramentum, & ea, quæ pertinent ad officium
spirituale & Regimen Ecclesiasticum, vi cujus
homines diriguntur ad salutem æternam; ap-
pellantur Causæ Spirituales, vel merè Ecclesiasticæ,
vel Sacra. Si autem versantur circa rem per se
& ex natura sua profanam quidem, cum Spiritu-
ali tamen per accidens connexam, cujusmo-
di sunt Beneficia Ecclesiastica, quæ quidem sunt
jus percipiendi fructus temporales, sed anne-
xum officio spirituali, jus eligendi vel præsen-
tandi ad Prælaturam vel Beneficium Ecclesia-
sticum, jus decimandi, item res consecrata vel
benedictæ, vocantur Causæ Spirituali annexæ
vel Ecclesiasticæ sine addito merè.

Sc. 2. Causas Temporales seu Profanas dici, 42
quæ nec in se, nec ratione causalitatis, nec ra-
tione objecti aut finis, nec ratione annexionis
ad Spirituale, nec demum ratione personæ con-
ventæ aliquid Sacri vel Spiritualitatis habent,
& ad finem merè temporalem atque politicum
ordinantur. Dividuntur in Criminales, in qui-
bus agitur super crimine criminaliter, seu in or-
dine ad vindictam publicam; & in Civiles, in
quibus agitur ad interesse proprium Actoris.
Item in Allodiales, quæ versantur circa rem ali-
cui propriam, & non subiectam alteri tanquam
Domino directo; & in Feudales, quæ versantur
circa rem, cujus dominium utile est alicui be-
nevolè concessum sub obligatione fidelitatis &
obsequij personalis, dominio directo penes con-
cedentem relicto. Rursus in Peritorias, in qui-
bus super dominio vel quasi dominio, seu super
proprietate rei; & in Possessorias, in quibus agi-
tur super possessione rei, vel adipiscenda, vel
retinenda, vel recuperanda. Demum in Rea-
les, quando instituitur actio realis; & in Perso-
nales, quando actio personalis. Quas divisio-
nes serè etiam recipiunt Causæ Ecclesiasticæ.

Sc. 3. Causas Mixtas, seu mixti fori, illas 43
nuncupari, quæ ex se & objecto suo sunt qui-
dem temporales & profanæ, propter certam
tamen qualitatem spiritualem, vel ex lege ali-
qua, vel ex consuetudine, ad utrumque forum,
Ecclesiasticum & Sæculare, pertinent cumula-
tivè, ad neutrum privativè; ut adeò de ijs Ec-
clesiasticus & Laicus Judex habeat jurisdictio-
nem concurrentem, & uterque cognoscere ac
pronuntiare valeat, qui nempe alterum præ-
venit, seu prius ad suum forum per aliquem ac-
tum Judiciale, etiam citationis tantum, per-
traxit causam, præventus autem à cognoscen-
do ac pronuntiando amplius impedire nequeat
prævenientem. Tales causæ sunt vel Civiles,
ut 1. contractus juramentò firmati; nam etiam
Judex Laicus compellere potest ad observan-
dum juramentum promissorium, quamvis ab
eodem directè abolere non possit, sed tan-
tùm indirectè, remittendo nempe illud loco
subditi, cui juratum est. 2. Testamenta lai-
corum, quibus inserta sunt pia legata, & uni-
versim executio ultimarum voluntatum ad pia
causas. 3. Causæ miserabilium personarum,
si opprimantur, vel spoliuntur. 4. Causæ Sæ-
cularium, quando ipsæ in foro seculari non ad-
mini-